

SVETI MIKLAVŽ NA PODSTREŠJU

(napisala: Tončka Curk)

Osebe:

- stara mama
- Franček
- Katka
- star, bolan gospod
- Martin, služabnik
- glas v telefonu
- pripovedovalec

Martin: Pa sva na terasi, gospod. In brez posebnih težav sem vas pripeljal sem.

Gospod: Zdaj bo bolje, Martin. Tisto prenašanje po stopnicah je bilo naporno zame, zate in za vratarja, ki ti je pomagal.

Martin: Res ni bilo lahko. Tukaj bom z lahkoto vse sam opravil.

Gospod: Tako si želim sonca in miru, Martin.

Martin: Tu boste imeli oboje. Kupili ste stanovanje na dvoriščno stran, ki je sončna in oddaljena od cestnega hrupa; le poslušajte, prav nič ni slišati. /odmor/

Gospod: Res, nič ni slišati... Tudi tisto neprestano brnenje avtomobilov...

Martin: Vam je vznemirjalo živce. Tu pa boste imeli mir, kar bo gotovo pripomoglo k vašemu zdravju.

Gospod: Da bi mi le res, Martin! /odmor/ Hudo je, ko človeku noge odpovedo in je povsem odvisen od drugih.

Martin: Zdravnik zatrjuje, da bo vse to prešlo.

Gospod: Mislim, da bo za vse bolje tukaj. Tudi, če bom hotel v mesto, ne bo težav, ker je dvigalo. In, pomisli, Martin, čeprav je prva noč v novem stanovanju, sem nocoj prav dobro spal.

Martin: Boste videli, vsak dan bo šlo bolje. /odmor/ Ali naj vas odnesem?

Gospod: Ni treba. Je sicer že jesen, a sonce še dobro greje.

Martin: Želite morda kaj drugega?

Gospod: Prinesi mi časopise in podnožek.

Martin: Takoj, gospod.

Gospod: /se oddahne/ Ah, sonce! Kako dobro dene sončna toplota mojim nogam.

Martin: Tu so časopisi, naočniki in pručka.

Gospod: Hvala. Zdaj lahko greš, Martin.

Martin: Še pručko vam dam pod noge... Tako. Bo prav?

Gospod: Prav, Martin.

Martin: /premika/ Tako bo prav, kajne?

Gospod: Da, zdaj sončni žarki padajo naravnost na noge.

Martin: Želite še kaj?

Gospod: Ne, Martin, kar pojdi!

2. prizor

Franček: Stara mama, zakaj se sonček pri nas tako malo časa ustavi?

St. mama: Sonček ima svojo pot, Franček: nekaj časa se ustavi pri nas, potem pa gre drugam.

Franček: Naše gorečke pred okencem obseva tako malo časa, na oleandre tam na terasi pa sije ves dan, to ni prav.

St. mama: Tista hiša tam je obrnjena proti soncu, pravzaprav tista stran hiše, na oni strani pa imajo tudi oni samo zjutraj sonce.

Katka: Kjer smo prej stanovali, smo imeli sonce zjutraj in popoldne.

St. mama: Stanovali smo v predmestju, Katka. Tam stoje hišice posamič, zato jih sonce obseva ves dan.

Katka: Zakaj smo se preselili v mesto, kjer ni sončka?

St. mama: (vzdihne) Zakaj, zakaj? Kolikokrat sem vama že to povedala.

Franček: Tega res ni treba spraševati, Katka. Odkar je očka umrl, mora mama delati, zato smo prišli v mesto, da ima mama delo bliže.

Katka: Pa zakaj nismo šli stanovat kam drugam?

Franček: Če bi stanovali v kaki lepi hiši, bi bil tudi jaz bolj vesel. Tukaj se ne morem nikjer igrati, niti hodnika nimamo, samo sobo in kuhinjo, vse je tako nizko, da niti žogice ne morem metati.

Katka: Jaz pa ne skakati z vrvjo. V nedeljo sem poskusila, pa mi je mama prepovedala, ker spodaj stanujejo ljudje, ki bi jih moje skakanje nadlegovalo. Samo s punčko se lahko igram in kuham lahko za punčke.

Franček: Ti imaš vsaj punčko, a jaz? Skakati ne smem, brcati žoge ne, tekati in plezati tudi ne, ker nimam kam, nimam drugega kot slikanico in če včasih z mamo igram domino.

Katka: Stara mama, zakaj pa smo prišli v to temno stanovanje?
Franček: (svareče) Katka, že spet sprašuješ? Veš, da staro mamo to žalosti.
St. mama: Tudi midve z mamo bi radi stanovali v lepši hiši, še bolj pa bi to privoščili vama in Ivici, toda mama ne zasluži toliko, kot je zaslužil očka: zadovoljni moramo biti s stanovanjem, ki ga lahko plačamo. Sicer pa je tudi tukaj lepo. Poglejta, smo že v oktobru, gorečke pa še vedno sveto in prav nič ne pogrešajo prejšnjih oken.
Katka: Jaz tako težko čakam, da bi odcvetele.
St. mama: Zakaj? Mar nimaš rada cvetic?
Katka: O rada jih imam, a zdaj si želim, da ne bi cvetele.
Franček: Zakaj?
Katka: (se začudi) Kaj ne veš? Kadar gorečke več ne cveto, pride kmalu sv. Miklavž.
Franček: (vzklikne) Saj res, sveti Miklavž! Letos nam bo gotovo prinesel lepih reči, ker stanujemo v mestu.
Katka: Jaz bi rada imela novo punčko, štedilnik in prave lončke in kozičke, da bom kuhala.
Franček: Jaz bi pa rad imel...
St. mama: (prekine) Otroka, prav nič ne naštevajta: svetega Miklavža letos ne bo k nam.
Katka: Zakaj ne? Mar nisva dovolj pridna?
St. mama: Pridna sta že: ... toda ...
Franček: Sveti Miklavž pride k vsem pridnim otrokom, zakaj bi k nam ne prišel? Letos bi tudi Ivico obdaril...
Katka: Saj res! Lani, ko je hodil po hišah, je še nismo imeli. Kdo ve, kaj ji bo prinesel.
St. mama: Nič ne bo prinesel ne njej, ne vama. Miklavža letos ne bo.
Franček: (žalostno) Saj se je oglasil vsako leto, zakaj ga letos ne bo?
St. mama: Stanujemo v četrtem nadstropju, na podstrešju.
Katka: Kaj ne pride na podstrešje?
St. mama: Sveti Miklavž je star, ne more po stopnicah.
Katka: Bo angelčke poslal!
St. mama: Angelčki ne gredo nikamor brez njega.
Katka: Kaj res?
St. mama: Res. Angelčki so vedno z njim.
Franček: (zamišljeno) Če je pa tako ... (odmor) Že vem, že vem!
Katka: Kaj veš?
Franček: Čeveljčke bova nastavila spodaj v veži, vedel bo, da so najini, saj nama jih je lansko leto on prinesel.
Katka: (veselo) Da, da! In zraven postaviva tudi Ivičine copate!
St. mama: Seveda, da vse skupaj kdo odnese. S čim bi vama mama kupila druge čeveljčke? Za to zimo bodo še dobri. Pravzaprav pa sveti Miklavž ne ve, da tukaj stanujemo.
Katka: Ne ve? Joj, škoda.
Franček: Moramo mu sporočiti, a kako?
Katka: Veš kaj, Franček, angela varuha bova prosila, naj mu pove, da ne stanujeva več v hiši z vrtom, ampak na podstrešju.
St. mama: (vzdihne) O ti ljubi Bog! Nehajta že s svetim Miklavžem, ne morem vaju poslušati. Zapojta raje!
Franček: Pa dajva, Katka!
St. mama: Toda ne preglasno, da ne zbudita Ivice. Jaz pa medtem prinesem vodo... (odide)

Franček: Katka, tisto dajva (zapoje) Že čriček prepeva...
Katka: Ne to, rajši ono (zapoje) Na Planincah soncece sije ...
Franček: (odrezano) To ne maram!
Katka: Zakaj ne, saj je lepa.
Franček: Lepa je že, a tu nimamo sonca, zato je ne maram. Že čriček prepeva bova pela.
Katka: (otroka sta vedno glasnejša) Jaz pa te ne maram, saj tu ni gozda.
St. mama: (vstopi) Kaj se prerekata, Ivico bosta zbudila.
Katka: Franček hoče peti 'Že čriček prepeva'.
Franček: Ona pa hoče 'Na planincah' ...
St. mama: Franček, bodi no pameten, saj je vseeno, katero zapojeta.
Franček: Jaz moram vedno to, kar hoče Katka.
Katka: In jaz tisto, kar hočeš ti.
Franček: Jaz moram vselej odnehati in storiti to, kar je tebi všeč.
Katka: Jaz pa, ... jaz ... (se spusti v jok) te moram vedno ubogati...
Franček: Kaj se pa zdaj cmeriš, cmera cmerasta.
Katka: (joče še huje)

/Otroški jok/
St. mama: Zdaj imata. Zbudila sta jo!
Katka: (ihte) Jaz nisem kriva...
Franček: Vsega sem kriv jaz, saj vem...

St. mama: Tiho. Sicer postavim oba v kot! (miri otroka in začne peti)

3. prizor: Kriki so gospoda prebudili

Gospod: Martin, Martin!

Martin: (znotraj) Takoj, gospod.

Gospod: (razburjen) Hitro, Martin!

Martin: (prijeti) Sem že tu. Želite, gospod?

Gospod: (razburjen) Kam sem prišel, kam sem prišel?

Martin: (prestrašen) Kaj se vam je pripetilo? Se ne počutite dobro? Vam je sonce škodovalo?

Gospod: Kaj dobro, kaj slabo, kaj sonce! Noter! Pelji me noter!

Martin: (se obotavlja) Noter? ... Zdravnik je naročil, da izkoristite sonce ... smo v oktobru ... in ...

Gospod: Noter sem rekel!

Martin: Saj, saj. Jaz ne razumem ...

Gospod: Jaz tudi ne! Tako sem se veselil sonca in miru ...

Martin: Da, saj zato! Glejte, kako prijetno greje! Še kako uro bi lahko ostali ...

Gospod: Ne, ne, noter; pelji me noter! (vzdihne) Oh, zato sem se preselil, da bom spet zaprt v sobi.

Martin: Zakaj bi se zapirali v sobo, ko ...

Gospod: Kaj res nočeš razumeti, da tu ne bom imel miru?!

Martin: (se začudi) Ja, kaj pa se je zgodilo, gospod?

Gospod: Še vprašaš? Bral sem časopis in kmalu zadremal ...

Martin: Trdno ste spali, dvakrat sem prišel pogledat.

Gospod: Da, spal sem. Potem sem zaslišal otroško prerekanje in za tem silno jokanje dojenčka.

Martin: (dobrodušno) Sanjali ste, gospod! Ne nad nami, ne pod nami ni družin z otroki.

Gospod: Tu ne. Tam so. Tam iz tistih linic je prihajalo prerekanje in vekanje.

Martin: (nejeverno) Od tam...?

Gospod: Da, prav od tam.

Martin: (se razgleduje) Saj res. Na strehi so lončki s cveticami. Za tistimi okenci morajo stanovati ljudje...

Gospod: Tukaj je treba nekaj ukreniti... Izseliti tiste ljudi...

Martin: (dvomljivo) Izseliti? ... Ne verjamem, da bi bilo to mogoče.

Gospod: Jaz sem se naselil tukaj, da bom imel mir. Izrecno sem zahteval, da ne sme biti otrok v bližini.

Martin: (ugovarja) Toda, tista hišica...

Gospod: - je preblizu! Otroci me nadlegujejo, razumeš? Na živce mi gredo. Pelji me noter. Takoj bom telefoniral administratorju...

Martin: Za tujo hišo ne more...

Gospod: (jezno) Martin! Pelji me noter in ne vmešavaj se v moje zadeve.

Martin: Oprostite, gospod, mislil sem...

Gospod: Že dobro. ... V spalnico k telefonu.

Martin: (poslušno) Prav, gospod.

Gospod: (ukazuje) Poišči telefonsko številko administratorja.

Martin: (lista po knjigi) Kako se imenuje?

Gospod: Perenter. Mihael Perenter.

Martin: (zase) P... Pa... Pam... Pep... Perel... Peren... Aha! Perenter! Številka: 333-34.

Gospod: (vrti številke) Halo! Tu Trabem. Kdo tam? A, vi ste, gospod Perenetr.

Glas: (v telefonu) Ste se vselili?... Kako se počutite?

Gospod: Tu je treba nekaj ukreniti in sicer čimprej!

Glas: Kaj pa je takega?

Gospod: Družino z otroki bo treba odstraniti.

Glas: Odstraniti?... Kako? Otroke? V hiši ni otrok!

Gospod: (nestrpen) Tukaj jih ni, to vem.

Glas: Ne razumem zakaj...

Gospod: Otroci so na nasprotni strani.

Glas: Nasprotni... Kako to mislite?

Gospod: Takoj vam razložim. Družina, ki stanuje v stari hiši nasproti mojemu stanovanju, je treba izseliti.

Glas: Šele zdaj razumem... v stari hiši...

Gospod: Točno. V stari hiši prav pod streho.

Glas: ... Zelo mi je žal, toda tam nimam besede.

Gospod: Nimate besede? Na koga naj se torej obrnem, če ne na vas?

Glas: ... nimam besede, verjemite...

Gospod: Jaz sem stanovanje kupil: ne bom se ponovno selil.

Glas: Privadili se boste.

Gospod: Privadil? Nikoli! (se razburja) Zakaj se niste prej pozanimali, kdo stanuje tam? Ali vas nisem prosil, predložil pogoje?

Glas: Potrpite, saj ne bo dolgo. Hiša je v načrtu, da jo porušijo: tam bo potem majhen vrtiček...

Gospod: Porušijo... jaz naj mirno čakam, da jo porušijo? To je nemogoče! Moji živci! ... Jaz potrebujem miru. Kam sem prišel, kam sem prišel?...

Glas: Pomirite se, gospod Traben...

Gospod: Pomirite, pomirite...

Glas: Skušal bom kaj ukreniti, prosil bom administratorja tiste hiše, naj posreduje...

Gospod: Storite to takoj! Prosim vas, gospod Perenter!

Glas: Bom, bom. Nasvidenje!

Gospod: Halo, halo! Zaprl je. Meni zapreti telefon! To mu jih naštejem.

Martin: (ljubeznivo) Vznemirili ste se, gospod. Kapljice sem vam prinesel.

Gospod: Zapreti telefon... Tak neolikanec!

Martin: Gospod, kapljice. Pomirile vas bodo, potem pa ponovno pokličite...

Gospod: (pije) Res sem se razburil...

Martin: V knjižnico vas zapeljem, videli boste, kako sem uredil knjižne omare in knjige...

Zvok: (ga odpelje)

Gospod: Lepo, Martin, knjižne omare si postavil tja, kamor sem jaz hotel, ne kakor je svetoval arhitekt...

Martin: Se razume, gospod. Stanovanje je vaše, vi boste stanovali v njem, zato je naravno, da si ga po svojem okusu uredite.

Gospod: Lepo, lepo! Soba je na ta način tudi bolj prostorna...

Zvok: (brnenje telefona)

Gospod: Martin, odgovori ti:

Martin: Da, gospod.

Zvok: (dvig slušalke)

Martin: Halo! Da, tu stanovanje gospoda Travberja. (pravi gospodu) Gospod Perenetr je.

Gospod: Naj pove tebi, nočem se ponovno razburjati.

Martin: Gospod Perenter, kar meni povejte...

Glas: ... bo pisal pismo dotični družini...

Martin: A, tako! Torej ste že govorili.

Gospod: Kaj pravi?

Martin: Dovolite, Gospod Perenter! (gospodu) Pravi, da je že govoril z administratorjem, ki bo oni družini pisal, naj otroci ne razgrajajo sicer...

Gospod: Reci mu, da želim pismo sam prebrati, preden ga odpošlje. Pravzaprav, kar sem naj ga pošlje; bom že sam poskrbel, da ga dostavim.

Martin: Gospod Perenter, naš gospod želi, da pošljete pismo njemu, da ga bo prebral in potem sam poskrbel, da ga dostavi tisti družini.

Glas: Prav, povedal bom svojemu kolegu, kaj želi vaš gospod. Pozdravite ga in recite, da mu čimprej pošljem pismo.

Martin: Hvala, gospod Perenter. (gospodu) V najkrajšem času bo zadeva urejena. Gospod administrator vas pozdravlja.

Gospod: Hvala. Tokrat se je potrudil, moram reči, potrudil se je res.

PRIPOVEDOVALEC

Gospod: Martin!

Martin: Želite, gospod?

Gospod: Povej, kakšna je družina, ki stanuje tam gor. Kaj si videl, ko si izročil pismo?

Martin: (pripoveduje z neko otožnostjo) Stara mati je pestovala otročička, deček in deklica pa sta sedela na klopi pri okencu, vdova je pripravljala večerjo. Ko sem ji izročil pismo, ga je takoj odprla in prebrala, nato je izjavila: "Recite gospodu, da bomo držali okenca zaprta." Nato se je sesedla na stol in se je spustila v jok. Stara mama je takoj razumela, da mora biti nekaj hudega... stiskala je dete k sebi in si brisala solze. Otroka pri oknu pa sta prosila: "Ne, mama, ne zapreti okenca, pusti, da poslušava vrabčke na strehi in da gledava sonček, ki sije na teraso one lepe hiše... Kako bo prišel sveti Miklavž, če bodo okenca vedno zaprta?" Tedaj pa sta se tudi otroka spustila v jok, jaz pa sem zbežal...

Gospod: (v zadregi) No, da, ... A saj veš, jaz moram imeti mir...

Martin: Vem, vem, gospod. (odmor) Pozvonilo je, grem odpret. (gre)

Gospod: Uboga otroka... Glej, glej, fantek odpira okno.

PRIPOVEDOVALEC

Gospod: (zamišljeno) Angleška pravljica o sebičnem velikanu... Prav tak sem jaz... Še slabši... On je prepovedal vhod na svoje, jaz pa sem jim v lastnem domu zabranil... (odmor) Martin, Martin!

Martin: Sem že tu. Hočete, da vas bolj odenem?
Gospod: (mirno) Notri me zapelji!
Martin: Šele pol ure ste zunaj...
Gospod: Danes nimam časa. Zapelji me noter in pokličite taksi.
Martin: (začudeno) Taksi?
Gospod: (nekaj časa premišljuje) Ne, ne, nič ne kliči, bom sam prosil prijatelja, če bi me prišel iskat: prav bo, če se tudi ti nekoliko oddahneš.
Martin: Naj vam poiščem številko?
Gospod: Ni treba. (zavrti telefonsko številko) Halo! A, ti si. Da, da, prav dobro... Neko prošnjo imam za tebe... Si prost?
Glas: Prost. Na uslugo.
Martin: Bi lahko prišel pome in se kaki dve uri ukvarjal z menoj?
Glas: Seveda. Kdaj naj pridem? Bilo bi pametno, da pridem takoj, dan je tako kratek...
Gospod: Da, da, takoj! Hvala! (odloži slušalko) Martin, daj mi klobuk in plašč, pomagaj da se oblečem in potem me pospremi v vežo.
Martin: (pomaga pri oblačenju) Gospod, koliko časa boste ostali zunaj?
Gospod: Kaki dve uri; do enih me ne bo nazaj. Zakaj vprašaš?
Martin: Rad bi nakupil nekatere potrebščine... če smem...
Gospod: Seveda. Kar pojdi in nakupi, saj si itak, kako bi rekel, tudi ti nekako privezan k mojemu vozičku... Pospremi me v vežo, da me prijatelj ne bo čakal, potem pa pojdi kamor hočeš.
Martin: Da, gospod.
(ko se vrne)
Hvala Bogu, da se je vse tako lepo zasukalo. Bal sem se, da mi ne bo mogoče, da bi otroka razveselil. Tisti večer, ko sem izročil pismo in slišal o Miklavžu, sem sklenil, da bom jaz tisti Miklavž, ki bo te sirote razveselil. Zdaj pa brž v mesto, da nakupim, kar sem se namenil.

PRIPOVEDOVALEC

Gospod: Martin!
Martin: Da, Gospod!
Gospod: Tistale otroka...
Martin: (se prestraši) O, gospod, lepo vas prosim...
Gospod: Kaj?
Martin: Ne zamerite, če sta odprla okence...
Gospod: Nasprotno, žal mi je, da sta okence spet zaprla.
Martin: (se čudi) Kako? Kaj ste rekli?
Gospod: Da mi je v zabavo, ko se takole pogovarjata, večkrat sem ju že poslušal.
Martin: (zmeden od veselja) Torej niste... ne boste izselili...
Gospod: Ne, Martin. Žal mi je, da sem takrat... dobra otroka sta.
Martin: Vse se da popraviti, gospod. (se zamisli)
Gospod: Bom skušal. (odmor) Martin, no Martin, kam si se zamislil?
Martin: Tako vesel sem, gospod, tako sem srečen...
Gospod: Tudi jaz. Angleška pravljica mi je segla do srca.
Martin: Ste poslušali? Mislil sem, da spite.
Gospod: Hlinil sem spanje. Martin, danes mi moraš pomagati.
Martin: Rad, gospod, kaj naj vam pomagam?
Gospod: Tale dva otroka pričakujeta Miklavža.. Prejle sem ju poslušal... in videl, da sta čevljičke nastavila med lončke rož... Kako bi se dalo...
Martin: Je že vse urejeno, gospod. Z vratarjem sem se domenil, da bova darilce spravila po strehi prav pred okence.
Gospod: (presenečeno) K-k-k-kaj? Kakšna darilca? Čigava darilca?
Martin: (se prestraši) Oprostite, gospod, bal sem se povedati. Tisti dan, ko sem nakupil nekaj igrač...
Gospod: (se prijazno nasmeje) Tisti dan sva bila oba enih misli, Martin. Tudi jaz sem hotel biti Miklavž tem sirotam.
Martin: (ginjen) Res, je to res, gospod?
Gospod: Res; tamle je zavoj. S tvojimi darili boš tudi to spravil na streho pred okence.
Martin: Kako ste dobri, gospod, kako ste dobri...
Gospod: Boljši si ti, Martin...

4. PRIZOR

Franček: (pol tiho) Katka!
Katka: Kaj je, Franček?
Franček: Mama je že odšla na delo.
Katka: Slišala sem, Franček.

Franček: Pojdiva pogledat. Ogrni se, jaz sem se že oblekel.
Oba: (vzklikneta, ko odpreta okence) Miklavž! Sveti Miklavž!
St. mama: Ja kaj pa je za božjo voljo, kaj pa me budita?
Franček: Sveti Miklavž je prišel: na strehi nama je pustil darove.
St. mama: Sveta Mati Božja, saj je res od Miklavža, pisano je...
Franček: Poglejmo, kaj je notri?
St. mama: Pa dajmo, v imenu Božjem!
Oba: (vzklikata) Jej! Obleke! In novi čeveljčki, in jopice!
St. mama: Kje pa imata vajine čeveljčke? Sinoči sem jih iskala.
Franček: Tu med lončke sva jih nastavila...
St. mama: Oh, saj pravim, ti zlati otroci...
Franček: Ej, tirna železnica! In tu punčka, zate Katka, in tu še ena manjša za Ivico!
Katka: Jej, kao je lepa in laske ima in očke odpira in zapira!
Franček: Stara mama, še tu poglejmo! (odpira) Kamion! In tu traktor... Katka, poglej: štedilnik, lončki, kozičke in pokrivače...
Katka: Jej, to so pravi lončki! Kako je vse lepo, kako se vse sveti!
St. mama: (ihiti)
Franček: Stara mama, zakaj pa jjokate?
Katka: Stara mama, ne bodite žalostna, če vam ni nič prinesel...
St. mama: Jočem, ker ne vem, kateremu Miklavžu naj se za vse zahvalim...
Franček: Svetemu Miklavžu vendar!
St. mama: (se prestraši) Sveta nebesa! Franček, pozabil si zapreti okno, mi pa smo tako glasni. (stopi k oknu, kjer zagleda pismo) Tu je še neko pismo. (bere) Za staro mamo! Miklavž je naročil, naj bodo okenca odprta, kadar vam drago.
Franček: Stara mama, bankovec je padel na tla!
St. mama: Sveti Bog, jaz se kar ne morem znajti. Otroka, čudež se je zgodil. Tisti gospod je ozdravel!

KONEC